

OBSAH

Slovo editora (<i>Mgr. Jaroslav Šejvl</i>)	17
Cech hrobnický a SŠT Zelený pruh	18
Úvod (<i>prof. PhDr. RNDr. Helena Haškovcová, CSc.</i>)	19
1 Hřbitovy a hřbitovnictví (<i>David Stejskal, Mgr. Jaroslav Šejvl</i>)	
1.1 Proč hřbitovnictví?	23
1.2 Provozování pohřebiště a další povinnosti.	27
1.2.1 Administrativní agenda.	28
1.2.2 Specifické práce	28
1.2.3 Údržba pohřebiště	28
1.3 Závěr	30
2 Povinnosti obce v pohřebnictví (<i>Mgr. Miroslava Sobková</i>)	
2.1 Povinnosti obce v pohřebnictví	31
2.1.1 Provozování veřejného pohřebiště	32
2.1.2 Řád veřejného pohřebiště	32
2.1.3 Kdy musí obec zajistit pohřbení?	33
2.2 Závěr	34
3 Správa pohřebiště (<i>Maria Stejskalová</i>)	
3.1 Praktická realizace správy hřbitova	35
3.1.1 Správa pohřebiště a její provozní záležitosti	35
3.1.2 Dělení pohřebišť	36
3.1.3 Veřejná pohřebiště	36
3.1.4 Provozování veřejného pohřebiště	37
3.1.5 Zřizovatel, provozovatel / správce veřejného pohřebiště	37
3.1.6 Zřízení veřejného pohřebiště.	40
3.1.7 Zrušení veřejného pohřebiště	47
3.1.8 Povinnosti provozovatele	50
3.1.9 Schválení řádu veřejného pohřebiště příslušným krajským úřadem	56
3.1.10 Pronájmy hrobových míst.	59
3.1.11 Postup při úmrtí nájemce	63
3.1.12 Nájem a hrobové zařízení – dědic.	64

3.1.13	Jednání s klienty a jejich vliv na pracovníky veřejných pohřebišť	64
3.1.14	Pozůstalí vs. pracovníci veřejného pohřebiště	64
3.1.15	Uživatelé hrobových míst	65
3.1.16	Zrušení hrobového místa	66
3.2	Odpad na pohřebišti	66
3.2.1	Dělení odpadů	66
3.2.2	Třídění odpadů	68
4	Bezpečnost práce a pracovní pomůcky (<i>David Stejskal</i>)	
4.1	Bezpečnost staveb souvisejících s výkonem správy pohřebiště	69
4.2	Bezpečnost při použití služebního vozidla	70
4.3	Bezpečnost práce při údržbě pohřebiště	70
4.3.1	Sekání trávy	70
4.3.2	Řez a tvarování výsadeb	70
4.3.3	Práce s motorovou pilou	71
4.3.4	Úklid sněhu a ošetření cest	72
4.4	Bezpečnost práce a její zajištění při pracích souvisejících s pohřbíváním a exhumacemi	73
4.4.1	Kontrola stability	73
4.4.2	Výkop hrobu	73
4.4.3	Práce v hrobce	74
4.4.4	Exhumace	74
5	Specifika pracovních činností (<i>David Stejskal, Mgr. Jaroslav Šejvl</i>)	
5.1	Stavby na pohřebištích	75
5.1.1	Nadzemní stavby	75
5.1.2	Hrobová zařízení, terminologie a kamenický slang	84
5.2	Podzemní stavby	90
5.2.1	Urnové sklípky v urnových hrobech	90
5.2.2	Rakové hroby	93
5.2.3	Hrobky	94
5.3	Stavba hrobek	94
5.3.1	Stavební konstrukce hrobky	94
5.3.2	Rozměry hrobky	95
5.3.3	Dno hrobky	96
5.3.4	Tlecí doba v hrobkách	96
5.3.5	Vybavení hrobek	97
5.4	Kremace a její vliv na pohřebiště	98
5.4.1	Ukládání uren a zpopelněných lidských ostatků	99
5.4.2	Úřední urnové obaly	99
5.4.3	Ozdobné urnové obaly	100

5.4.4	Do urnového hrobu	100
5.4.5	Do rakvového hrobu	101
5.4.6	Do hrobky	101
5.4.7	Do kolumbární schránky	102
5.4.8	Vsyp	102
5.4.9	Rozptyl	103
5.5	Shrnutí	105
5.6	Kopaný hrob	106
5.6.1	Administrativní kroky	106
5.6.2	Skutečnosti mající vliv na možnost pohřbení	106
5.6.3	Příprava hrobu na kopání – demontáž hrobového zařízení	107
5.6.4	Parametry hrobu	108
5.6.5	Vzdálenost mezi hroby	110
5.6.6	Zeleň hodná zřetele při kopání hrobu	110
5.6.7	Uložení vykopané zeminy	110
5.6.8	Bezpečnostní hlediska	111
5.6.9	Rozmrazování země	114
5.6.10	Úprava hrobu a okolí	114
5.6.11	Průběh obřadu	116
5.6.12	Úprava hrobu po obřadu	116
5.6.13	Ostatky z předchozích pohřbení v zásypové zemi	118
5.7	Pohřbívání v rakvích	119
5.7.1	Kopaný hrob	119
5.7.2	Klasické hrobky	120
5.7.3	Klenuté hrobky	121
5.8	Pohřbívání do kaplových hrodek	122
5.9	Druhy rakví, jejich účel a vliv na tlecí proces	122
5.9.1	Podle velikosti	123
5.9.2	Podle materiálu a určení	123
5.10	Druhy materiálů oděvu a výzdoby rakve	124
5.11	Posouzení zemin	124
5.11.1	Z hlediska práce	124
5.11.2	Z hlediska tlecího procesu	125
5.11.3	Z hlediska legislativy	125
5.12	Exhumace	126
5.12.1	Rozdělení exhumací	126
6	Úprava hřbitovů a hrobů (Ing. Miroslava Paclová)	
6.1	Rozmanitost pohřebišť	128
6.2	Péče o hřbitov	132
6.3	Zeleň na hřbitově	134
6.4	Složení zeleně	134

7 Ochrana zdraví

7.1 Ochrana zdraví a bezpečnost při práci (<i>doc. MUDr. Milan Tuček, CSc.</i>)	142
7.1.1 Strategie EU v ochraně zdraví a bezpečnosti při práci	142
7.1.2 Definice některých základních pojmů	143
7.1.3 Analýza rizik při práci	143
7.1.4 Pojem „pracovní úraza“	149
7.1.5 Kategorizace prací	149
7.1.6 Charakteristika stupňů zátěže faktory pracovního prostředí	150
7.1.7 Závěr	153
7.2 Ekologie v pohřebnictví (<i>prof. MUDr. Vladimír Bencko, DrSc.</i>)	154
7.2.1 Ekologické námítky	154
7.2.2 Kontaminace zeminy a spodní (podzemní) vody v okolí hrobu	155
7.2.3 Thanatopraxe	156
7.3 Posmrtné rozkladné procesy (<i>doc. MUDr. Alexander Pilin, CSc., David Stejskal</i>)	157
7.3.1 Posmrtné rozkladné procesy	157
7.3.2 Vlastní posmrtné změny	158
7.3.3 Hniloba	159
7.3.4 Tlení	160
7.3.5 Zvláštní typy posmrtných změn	160
7.3.6 Faktory ovlivňující proces posmrtného rozkladu / tlení	162
7.3.7 Zamezení posmrtného rozkladu	165
7.3.8 Toxické látky vznikající při rozkladných procesech	166
7.3.9 Degradace xenobiotik (jedů) po smrti	166
7.4 Imunologické faktory (<i>prof. RNDr. Libuše Kolářová, CSc., prim. MUDr. Václava Adámková</i>)	167
7.4.1 Riziko nákazy infekčními činiteli u pracovníků v pohřebnictví	167
7.4.2 Kontrola rizika infekčních nákaz	172
7.4.3 Přežívání mikroorganismů mimo tělo hostitele	172
7.4.4 Závěr	174

8 Osteologie (*RNDr. Miluše Dobisíková, RNDr. Petr Velemínský, Ph.D.,**RNDr. Petra Havelková, Ph.D.,**doc. RNDr. prom. hist. Milan Stloukal, DrSc.*)

8.1 Úvod	175
8.2 Názvosloví	176
8.3 Kost	178
8.3.1 Tvorba kosti	179
8.3.2 Spojení kostí	179
8.3.3 Kostra (skeleton)	180

8.4	Osová kostra (skeleton axiale)	180
8.4.1	Kosti lebky (ossa cranium)	180
8.4.2	Páteř (columna vertebralis)	188
8.4.3	Hrudník (thorax)	191
8.5	Kostra končetin (skeleton membrorum)	193
8.5.1	Kosti horní končetiny (ossa membri superioris)	193
8.5.2	Kosti dolní končetiny (ossa membri inferioris)	202

9 Antropologické hodnocení kosterních pozůstatků

(RNDr. Miluše Dobisíková, RNDr. Petr Velemínský, Ph.D.,

RNDr. Petra Havelková, Ph.D.,

doc. RNDr. prom. hist. Milan Stloukal, DrSc.)

9.1	Metody hodnocení	212
9.2	Druhá příslušnost	213
9.3	Základní demografická data	213
9.3.1	Určení pohlaví	213
9.3.2	Odhad věku v době smrti	221
9.4	Individuální identifikace	231

10 Religionistika

10.1	Religionistika obecně a katolický pohřeb (doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.)	
10.1.1	Právní rámec	235
10.1.2	Rozlišování náboženství	236
10.1.3	Přehled registrovaných církví a náboženských společností	236
10.1.4	Křesťanství všeobecně	238
10.1.5	Bližší charakteristiky některých církví a náboženských společností v souvislosti se smrtí a pohřbem	239
10.1.6	Registrovaná společenství reprezentující nekřesťanské tradice	244
10.1.7	Menší společenství	246
10.1.8	Neorganizovaný proud	247
10.1.9	Pozůstalí	247
10.1.10	Hroby	247
10.2	Evangelický pohřeb (doc. Pavel Hošek, Th.D., Ondřej Macek, Th.D.)	248
10.2.1	Teologický rámec evangelického pohřbu	248
10.2.2	Pomoc, kterou evangeličtí faráři nabízejí v souvislosti s péčí o nemocné a umírající, s úmrtím a pohřbem	250
10.2.3	Obsah pohřebního shromáždění	252

10.2.4	Písně z Evangelického zpěvníku (EZ) a Dodatku Evangelického zpěvníku (EZD) vhodné pro pohřební bohoslužbu	253
10.2.5	Důležité praktické poznámky vyplývající ze specifík evangelické tradice	253
10.2.6	Biblické texty užívané při evangelických pohřebních bohoslužbách	254
10.3	Husitská církev (<i>Mgr. Pavel Kolář, Th.D., M.T.S.</i>)	257
10.3.1	O eschatologii a pohřebních obřadech Církve československé husitské	257
10.3.2	Učení náboženství křesťanského	259
10.3.3	Základy víry	266
10.3.4	Pohřební obřady	271
10.4	Pravoslavná církev (<i>doc. ThDr. Gorazd Josef Vopatrný, Th.D.</i>)	275
10.4.1	Dějiny, víra a spiritualita	275
10.4.2	Křesťanská eschatologie	280
10.4.3	Pohřební zvyklosti	281
10.4.4	Modlitby za zesnulé	282
10.4.5	Význam koliva, kadidla a svíček	285
10.5	Judaismus (<i>Chaim Kočí</i>)	286
10.5.1	Vývoj a základní teze judaismu	286
10.5.2	Vývoj pohřbívání v historii, Chevra kadiša a literatura pojednávající o pohřebních rituálech	292
10.5.3	Úmrtí, průběh pohřbu a období truchlení	297
10.6	Islám (<i>Bc. Emír Omić</i>)	306
10.6.1	Islámská víra	306
10.6.2	Pohřbívání a rituály spojené s úmrtím	308
10.7	Romský pohřeb (<i>Mgr. Zbyněk Andrš, Ph.D.</i>)	311
10.7.1	Úvodem o Romech a romské religiozitě	311
10.7.2	Představy o duši a o mrtvých	314
10.7.3	Umírání	316
10.7.4	Pohřební rituály	317
10.7.5	Po pohřbu	323

11 Psychologické a etické aspekty komunikace s pozůstalými

	(<i>PhDr. et Mgr. Naděžda Špatenková, Ph.D.</i>)	327
11.1	Komunikace s pozůstalými	327
11.2	Zprávy a informace	329
11.3	Jak chápat to, co říkáme	331
11.4	Jak nám je a jak se cítíme	331
11.5	Postoj k tomu, o čem hovoříme	333
11.6	Postoj k posluchači, s nímž hovoříme	333

11.7	Sebepojetí	334
11.8	Tebepojetí	335
11.9	Náznak dalšího průběhu našich vzájemných vztahů	335
11.10	Žádoucí pravidla dalšího setkání	336
11.11	Co si přejeme – žádosti a přání	336
11.12	Shrnutí	337
12	Válečné hroby (<i>Ing. Imrich Vetrák</i>)	
12.1	Historie péče o válečné hroby	339
12.2	Význam péče o válečné hroby	341
12.3	Vymezení základních pojmů	342
12.3.1	Válečný hrob	342
12.4	Péče o válečné hroby	343
12.4.1	Evidence válečných hrobů	345
12.4.2	Ženevské úmluvy	346
12.5	Pohřební obřad s vojenskými poctami	347
12.5.1	Zabezpečení pohřebního obřadu	347
12.5.2	Organizace pohřbu	347
12.5.3	Možná varianta pohřebního obřadu ve smuteční síni	348
12.5.4	Příklad průběhu pohřebního obřadu v církevním zařízení	349
12.5.5	Příklad průběhu pohřebního obřadu v krematoriu	352
13	Geneze cenové regulace v pohřebnictví (<i>Eva Maštálková</i>)	
13.1	Legislativní předpisy v pohřebnictví	354
13.2	Výčet výměrů	355
14	Dílčí standardy (<i>David Stejskal, Mgr. Jaroslav Šejvl</i>)	
14.1	Administrátor pohřebiště	361
14.2	Pracovník správy a údržby pohřebiště	362
14.3	Hrobník	362
14.3.1	Odborná způsobilost	362
14.3.2	Kritéria a způsoby hodnocení	363
14.3.3	Organizační a metodické pokyny	367
14.4	Stavatel podzemní hrobky	370
14.4.1	Odborná způsobilost	371
14.4.2	Kritéria a způsoby hodnocení	371
14.4.3	Organizační a metodické pokyny	372
	Slovníček vybraných pojmů	375

Přílohy

Vzory smluv	378
Řád veřejného pohřebiště	390
Souhlas k úpravě pomníku	397
Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů	398
Právo na pietní ochranu osobnosti	422
Stanovisko České asociace hydrogeologů	439
Modlitba za padlé a zemřelé	444
SŠT Zelený pruh v Praze	445
Další doporučená literatura	446
Seznam obrázků	448
Seznam tabulek	451
Autoři / Zdroje obrázků	452
Rejstřík	459